

آنچه باید در مواجهه با سویه مرموز انجام دهیم

واکسیناسیون زیر ۱۲ ساله‌ها امیکرون را زمین گیر می کند

ابوالقاسم رحمانی

دبیر گروه جامعه

امیکرون آخرین سویه نگران کننده کروناست یا جهشی است برای ورود به یک بحران جدید ویروس‌هایی خطرناک‌تر؟ این روزها، در شرایطی که خیلی‌ها درحال تزریق دز سوم واکسن کرونا هستند و نگرانی‌ها در ارتباط با کرونا، بعد از گذار از یک مرحله ثبات‌ناشی از تزریق واکسن، به خاطر ظهور سویه جدید موسوم به امیکرون درحال تشدید است،

نتایج برخی مطالعات و بروز برخی شواهد، نگرانی‌های زیادی را بین مردم و متخصصان ایجاد کرده است؛ نگرانی‌هایی که می‌تواند تمام سناریوها و سیاست‌های اتخاذشده تا به امروز را به چالش جدی بکشد و ما را به خانه اول بازگرداند. با این اوصاف، آنچه از وضع فعلی قابل‌برداشت و درک بوده و البته حاصل مطالعات و نتایجی است که از تحلیل و تشریح امیکرون

روزهای نسبتا خوش‌گرونیایی در ایران

بنابر اعلام وزارت بهداشت از ۵ تا ۶ دی ماه ۱۴۰۰ و براساس معیارهای قطعی تشخیصی، یک هزار و ۹۶۷ بیمار جدید مبتلا به کووید-۱۹ در کشور شناسایی شد که ۳۴۴ نفر از آنها بستری شدند. مجموع بیماران کووید-۱۹ در کشور به ۶ میلیون و ۱۸۶ هزار و ۷۲۹ نفر رسید. متاسفانه درطول این ۲۴ ساعت، ۳۴ بیمار کووید-۱۹ جان خود را از دست دادند و مجموع جانباختگان این بیماری به ۱۳۱ هزار و ۴۳۴ نفر رسید. در این ۲۴ ساعت ۲۵ استان کشور، مرگ‌ومیر صفر و یک داشته‌اند، اما بیشترین تعداد موارد فوت بیماران کرونایی مربوط به استان‌های اصفهان با ۱۳ نفر، آذربایجان شرقی با ۵ نفر، تهران با ۴ نفر، فارس با ۳ نفر و خراسان رضوی و سیستان و بلوچستان با ۲ نفر بوده است. در این بازه زمانی، در ۲۰ استان کشور هیچ موردی از مرگ‌ومیر بیماران کرونایی ثبت نشده و ۵ استان نیز یک فوتی داشته‌اند. پس از ۵۸۰ روز، مرگ‌ومیر روزانه بیماران کرونایی به ۳۴ نفر رسید. آخرین بار ۵ خردادماه سال گذشته، ۳۴ فوتی در روز ثبت شده بود. خوشبختانه تاکنون ۶ میلیون و ۲۸ هزار و ۴۹۵ نفر از بیماران، بهبود یافته یا از بیمارستان‌ها ترخیص شده‌اند. دو هزار و ۷۶۶ نفر از بیماران مبتلا به کووید-۱۹ در بخش‌های مراقبت‌های ویژه بیمارستان‌ها قرار دارند. تاکنون ۴۱ میلیون و ۵۹۲ هزار و ۹۸۴ آزمایش تشخیص کووید-۱۹ در کشور انجام شده است. این آمار یعنی فعلا وضعیت کرونا در ایران برخلاف بسیاری از کشورهای دنیا که درگیر جنگ با جهش امیکرون هستند، خیلی بد نیست و همین می‌تواند درکنار امید، نگرانی‌هایی را هم نسبت‌به آینده ایجاد کند و به قول وزیر سابق بهداشت، در وقت‌های اضافه پایان بازی، از کرونا شکست بخوریم.

سعید کریمی، معاون درمان وزارت بهداشت درخصوص ویروس کرونا تصریح کرد: «در یک هفته اخیر سیر مراجعان، بستری و ترخیص شده‌ها کاهش یافته است. براساس تحقیقات، سویه امیکرون بیشتر افراد جوان را درگیر می‌کند، از این‌رو استان‌های سیستان وبلوچستان، هرمزگان، بوشهر، کهگیلویه وبویراحمد و خوزستان که جمعیت جوانی دارند، باید بیش از سایر استان‌ها مراقب باشند. براساس گزارش‌های کمیته علمی، سرایت‌پذیری سویه امیکرون بسیار بالاست، به‌طوری‌که موارد ابتلا در انگلستان و فرانسه نشان می‌دهد پیک در عرض کمتر از ۱۵ روز رخ داده و تعداد موارد به‌صورت انفجاری سیر صعودی داشته است. براساس نتایج تحقیقات تزریق دز بوستر واکسن حدود ۸۰ درصد بر انواع شدید امیکرون تاثیر دارد، بنابراین باید در این مدت واکسیناسیون با سرعت بیشتری انجام شود.» کمال حیدری، معاون بهداشت وزارت بهداشت به فراگیری ویروس امیکرون در دنیا و ورود آن به کشورمان اشاره کرد و گفت: «باید با جدیت در رعایت پروتکل‌های بهداشتی و همچنین پیگیری و نظارت کامل بر مدارس، برگزاری برنامه‌های هنری و مراسم این وضعیت را کنترل کنیم. متاسفانه بسیاری فکر می‌کنند این سویه قدرت کشندگی ندارد، اما درعمل این ویروس با قدرت سرایت بسیار بالایی که دارد می‌تواند باعث شروع پیک جدید در کشور شود.» غلامرضا خادمی، رئیس بخش مراقبت‌های ویژه کودکان بیمارستان اکبر مشهد بیان کرد: «درحال حاضر شهر مشهد درگیر بیماری ویروسی شدیدی است که علائمی بین علائم آنفلوآنزا و سرماخوردگی دارد. شیوع این ویروس بسیار بالاست و علائم آن بین کودکان شدیدتر و در بزرگسالان خفیف‌تر است. این ویروس همه اعضای خانواده را درگیر می‌کند. خوشبختانه تاکنون کسانی که مبتلا شده‌اند، در بیمارستان بستری نشده‌اند. درحال حاضر وضعیت به‌گونه‌ای است که از حدود ۲۰ بیماری‌ای که فقط به

امیکرون و آنچه باید بدانیم

مطب من مراجعه می‌کنند، ۱۶ نفرشان علائم سرماخوردگی، گلودرد، سرفه، شکم‌درد، اسهال و استفراغ دارند. از ابتدا با بازگشایی مدارس موافق نبودیم، اما اکنون باتوجه به اینکه این ویروس بین کودکان شیوع بیشتری دارد، بهتر است حداقل حضور دانش‌آموزان در مدارس اختیاری شود تا تکلیف این موج مشخص شود؛ چراکه طبق گفته اکثر کودکانی که به ما مراجعه می‌کنند، آنان در مدرسه مبتلا شده‌اند.» این توصیفات درکنار سایر اطلاعاتی که درباره امیکرون منتشر شده است، نشان از خطرآفرینی بالای این ویروس دارد و همین مساله لزوم اتخاذ تصمیمات جدید و محدودیت‌های شدیدتری را هم ایجاب می‌کند. در همین راستا اظهارات و توصیفاتى در این رابطه هم صورت گرفته است. پیام طبرسی، عضو کمیته علمی کشوری کرونا اظهار داشت: «نباید الان فریب نقشه سفید کشور را بخوریم. مدیریت کرونا و کنترل مرگ‌ومیر و کاهش روزانه تعداد بیماران خیلی خوب بوده اما این شرایط، بسیار شکننده است؛ چراکه با توجه به قدرت بالای سرایت امیکرون، ممکن است ظرف ۱۷ تا ۳۰ روز آینده همه شهرهای کشور، وضعیت قرمز پیدا کنند. خیلی از کشورها وقتی وارد پیک بیماری شدند، شروع به تزریق واکسن به گروه سنی ۵ تا ۱۲ سال کرده‌اند، اما بحث کمیته علمی کشوری کرونا این است که واکسیناسیون گروه سنی ۷ تا ۱۲ سال در ایران زودتر آغاز شود و منتظر اعلام رسمی وزارت بهداشت در این زمینه هستیم.» احمد وحیدی، وزیر کشور با بیان اینکه در صورت رشد سویه امیکرون مجبور به ایجاد محدودیت‌های بیشتری هستیم، اظهار کرد: «باتوجه به سرعت انتشار این سویه محدودیت‌هایی در سطح بین‌المللی و خارجی پیش‌بینی و رفت‌وآمدها محدودتر و کنترل شد. محدودیت جدیدی پیش‌بینی نشده، اما اگر این سویه رشد زیادی پیدا کرد مجبوریم محدودیت‌های بیشتری داشته باشیم.» مسعود یونسیان، عضو کمیته علمی

باید شر امیکرون هر چه زودتر خوابانده شود؛ هر احتمالی برای آینده وجود دارد

با واریانت‌های امیکرون دارد ولی رقابتی با واریانت دلتا دارد که از قبیل آمده و خیلی گسترش زیادی پیدا کرده و از آنجا که جهش‌های ایجادشده در آن باعث افزایش گریز از ایمنی برای امیکرون می‌شود یک احتمال مزیت انتخابی بالایی دارد که نسبت به دلتا در افراد نه‌تنها غیرواکسینه بلکه در افرادی که واکسینه شده‌اند، در حال گسترش است. این امکان وجود دارد که این اتفاق رخ دهد. درواقع یکی از سناریوهایی که ممکن است رخ دهد. یک سناریوی دیگر این است که امیکرون با فشارهای انتخابی و قوی که روی آن قرار دارد، گسترش یابد. همان‌طور که می‌دانیم از زمانی که دلتا آمد زبرشاخه‌های دلتا نیز ایجاد شد. الان می‌دانیم زبرشاخه‌های مختلفی برای دلتا نیز وجود دارد و در سایر گونه‌ها نیز وجود دارد و ممکن است کشف نشده باشند. همه اینها درمورد امیکرون نیز وجود دارد. زمانی که امیکرون به وجود آمد، زبرشاخه‌ها در این زمینه را شاهد هستیم. الان سه زبرشاخه از امیکرون به دست آمده که این تغییرات حاصل از چرخش ویروس است و جوامع مختلف در برخورد با ژنتیک‌های مختلف از آن خبر می‌دهند که از نظر تکاملی تغییر وضعیت می‌دهد و اگر با همین فشار، تغییرات و ژنتیک افرادی که وجود دارد، بچرخد، مزیت انتخابی در این زمینه به دست می‌آورد و مداوم گسترش می‌یابد. یک سناریوی دیگری وجود دارد که قبلا آنقدر این شرایط را نداشتیم، الان سویه دلتا وجود دارد و می‌تواند بچرخد و امیکرون هم زیاد شده، عفونت همزمان این دو، واریانت جدیدی را نتیجه دهد. اگر در یک فرد یا در حیوانات، عفونتی در این زمینه ایجاد شود و تبادل ژنتیکی رخ دهد این

سیدعلیرضا ناجی، رئیس مرکز ویروس‌شناسی بیمارستان مسیح دانشوری در ارتباط با امیکرون و گمانه‌هایی که در ارتباط با میزان شیوع و همچنین سرنوش‌ت آن رده می‌شود، به فرهیختگان گفت: «چند سناریو برای امیکرون درنظر داریم. انتشار جهانی پیدا کرده و بیش از ۱۰۴ کشور امیکرون را شناسایی کرده‌اند. چیزی که تاکنون از امیکرون می‌دانیم این است که سرعت انتشار بالایی دارد حتی از دلتا هم بیشتر است و خصوصیت ایمن‌گریزی بالایی دارد. مطالعات این دو ویژگی را نشان داده است. دز بوستر بسیار مهم است. سناریوی اول این است که ویروس بدون فشاری که روی آن باشد، بخش شود- درواقع همان سناریویی که اوایل وقتی ویروس کرونا آمده بود برای آن داشتند- گسترده‌گی جهانی پیدا کند، واریانت‌های قبلی را بتوانند خنثی کند یا خفیف کند. با توجه به موضوعی که الان در دنیا شاهد هستیم و ویروس‌های کوویدی که درحال تکامل است این نوع ویروس بسیار متفاوت است و خیلی به نظر نرسد این اتفاق بیفتد، ممکن است در اوایل چنین مزیتی برای بقیه در آمریکا و... اتفاق افتد ولی ظهور واریانت‌های مختلف جایگاهی در دنیا ایجاد کرده و خیلی نمی‌توان انتظار این اتفاق را داشت، علاوه‌بر اینکه ویروس چرخیده و در جمعیت‌ها ایمنی حاصل از آنها ایجاد شده و اینکه بتوان گفت بدون هیچ فشاری این ویروس پخش شود، امری غیرقابل‌تصور است یا اینکه امیکرون با فشار انتخاب‌هایی که روی آن است، گسترش یابد. یعنی یک سازگاری عمومی پیدا کند و به سویه غالب تبدیل شود که این بستگی به تغییرات عملکرد، قابلیت انتقال، مقاومت و... دارد که این موضوع

امیکرون به‌سمت گروه‌های واکسن‌زده هدایت شده است

از آنجا که اخباری مبنی بر ابتلای بیشتر و شدیدتر کودکان به امیکرون منتشر می‌شود، ناجی در ارتباط با این موضوع و همچنین لزوم واکسیناسیون کودکان گفت: «قبلا که واکسیناسیون انجام نشده بود و ویروس نگکشته بود، شاهد بودیم افرادی در گروه سنی بزرگسالان بیماری را نشان می‌دادند و شناسایی می‌شدند. منتها واریانت‌های مختلف نشان دادند این امر تغییر کرد و سرعت انتقال بالاتر رفت و میزان ویروس بیشتری منتقل شد و گروه‌های سنی پایین هم مورد هدف قرار گرفتند. وقتی واکسیناسیون شروع شد از گروه سنی بالا شروع شد و خواناخواه ویروس با فشاری که دارد به‌سمت گروه‌هایی سوق داده می‌شود که واکسیناسیون نشده‌اند. یکی از مواردی که الان خیلی تاکید داریم محصلان و کودکان واکسینه‌شوند به‌خاطر این امر است. چون ما ویروس‌ها را به‌خاطر ایمنی قوی که در افراد ایجاد کردیم و احتمال ایجاد عفونت را در آنها کم کردیم، به‌سمت گروه‌هایی سوق دادیم که واکسن دریافت نکرده‌اند. برای همین باید گروه سنی ۱۷-۱۲ سال واکسینه شوند و تا الان خیلی بجاست این گروه سنی را بشکنیم و پایین‌تر بیاوریم و بسته زیر ۱۲ سال را ارائه دهیم. در پیک‌های یک، دو سه توجه کنید کودکان خیلی درگیر نبوده‌اند ولی در پیک چهارم و پنجم موارد زیادی از درگیری کودکان را داشتیم و یک‌سری سندرم‌هایی که قبلا کمتر دیده می‌شد الان شاهد هستیم. این اقدام عاقلانه است، هم به علت ایجاد ایمنی جمعی حاصل از واکسن و هم برای محافظت از کودکان که می‌خواهند مدارس را باز کنیم، حتما واکسیناسیون گروه سنی زیر ۱۲ سال را با واکسن‌های مناسب باید انجام دهیم. واکسن‌هایی که در دنیا جواب داده‌اند. واکسن سینوفارم و پاستوکوک در کشورهایی همچون چین، امارات و... در گروه‌های سنی مختلف مجوز مصرف گرفته است، کارآزمایی بالای ۳ سال سینوفارم انجام می‌شود. در کشور چین این مجوز را دارد و در کوبا هم کودکان بالای دو سال با واکسن پاستوکوک واکسیناسیون انجام می‌دهند. در ایران الان اگر بخواهیم از داشته‌های خود استفاده کنیم هم سینوفارم و هم پاستوکوک است که می‌توان در کودکان استفاده کرد. می‌توان برنامه داشت که واکسن‌هایی همچون فایزر را وارد کرد تا از آنها استفاده کنیم.»

به‌دست آمده، سرایت‌پذیری بالاتر این ویروس و احتمال اختلاط آن با دلتا و پدیده‌ای جدید به نام دلمیکرون است! پیر و همین مساله، بد نیست در روزهای نسبتا خوشی که از لحاظ آمار ابتلا و مرگ‌ومیر کرونایی‌ها در ایران می‌گذرانیم و آمارها روند نزولی‌تری به خود گرفته، به فکر روزهای آینده و احتمالا زمستان کرونایی باشیم.

کشوری مقابله با کرونا تاکید کرد: «قبل از بروز اتفاق باید پیشگیری رخ دهد و به همین دلیل است که پیشنهادهایی مانند تعویق امتحانات حضوری مدارس و دانشگاه‌ها، توجه مجدد به آموزش‌های مجازی در دانشگاه‌ها و مدارس (به‌صورت موقتی)، تعطیلی ورزشگاه‌ها و مراسم‌های فرهنگی، ادامه دورکاری کارمندان و... را مطرح می‌کنیم. برمبنای محافظه کارانه تصمیم گرفتن باید از همین الان اقدامات خود را تشدید کنیم و صبر نکنیم تعداد سرپایی، بستری و مرگ زیاد شود تا بعد بخواهیم تصمیم‌گیری کنیم. توصیه می‌کنم اقدامات پیشگیرانه ازجمله تکمیل واکسیناسیون حدود ۸ میلیون نفری که هنوز واکسن نزده‌اند را جدی بگیریم. امتحانات مدارس برقرار است و حتی معاونت آموزشی وزارت بهداشت هم اعلام کرده است که امتحانات دانشجویان باید به شکل حضوری باشد. موضوع مهم این است که ما تعامل پررنگی بین ستاد ملی و کمیته علمی کرونا نداریم و من شخصا نمی‌دانم از اعضای کمیته علمی چه افرادی در جلسات ستاد ملی حضور دارند چه جایگاهی برای این کمیته در ستاد درنظر گرفته شده است. باید اعضای کمیته علمی در ستاد باشند و ستاد ملی براساس نظرات این متخصصان تصمیمات خود را اتخاذ و یا تعدیل کند. نمی‌دانم مبنای تصمیم‌گیری ستاد چیست و این موضوع برای ما شفاف نیست. یکی از نکات مهمی که باید بیشتر به آن توجه شود، ضرورت بازنگری سریع اقدامات و مقررات است. وقتی صحبت از دورکاری یا بستن مدارس و دانشگاه‌ها و نیز بازگشایی آنها می‌شود، نباید برای ۱ ماه یا یک سال آینده برنامه بریزیم، بلکه باید آمادگی تغییر برنامه‌ها را داشته باشیم و هر ۲ تا ۳ هفته شرایط را مجدداً رصد کنیم و تصمیمات قبلی را در صورت لزوم اصلاح کنیم.» همه اینها یعنی روزهای آینده و تصمیماتی که در این روزها و برای این روزها گرفته می‌شود، اثر قابل‌توجهی در آینده شیوع کرونا در ایران دارد.

موضوع را نوترکیبی می‌گوییم. این امر ممکن است خیلی احتمال بالایی نداشته باشد اما محتمل است و برای همین باید نگران بود که با چنین سناریویی مواجه شویم. در ۲-۳ روز اخیر اصطلاحی آمده تحت‌عنوان ویروس دلمیکرونی! با توجه به گسترش امیکرون در دنیا، ۷۰درصد سویه‌هایی که جداسازی می‌شود مربوط به امیکرون است و این در کنار دلتاست و در اروپا می‌توان چنین حالتی را داشت، ویروس‌هایی را شناسایی کرده‌اند که البته در این ویروس‌ها تغییر ژنتیکی نیست، سویه و جهش جدید نیست، اما دیده شده پروتئین‌های سطحی این ویروس از دو مدل امیکرون و دلتاست که اصطلاحا بدان دلمیکرونی می‌گویند. وقتی چنین چیزی را شاهد هستیم و سابقه این موضوع در آفریقای جنوبی بوده که فردی با دو واریانت همزمان ممکن است آلوده شود، امکان نوترکیبی زیاد است، به‌خصوص در افرادی که سیستم دفاعی ضعیفی دارند نمی‌توانند ویروس را پاکسازی کنند مثل افرادی که آج. آی. وی مثبت دارند. به همین دلیل آن چیزی که الان با آن مواجه هستیم و باید بدان توجه کنیم این است که گردش ویروس کووید را بخوابانیم. هم با ایجاد مقررات محدودسازی جامعه که بتواند گردش ویروس را بشکند، هم با افزایش واکسیناسیون و زدن دز بوستر سیستم ایمنی بتواند امیکرون را خنثی و گردش ویروس را کم کند. اجازه ندهیم با گردش ویروس، هم ویروس بچرخد و خصوصیت شدیدتری ایجاد شود و هم اینکه (ممکن است) نوترکیبی با دلتا و واریانتی ایجاد شود که نتوانیم جلوی آن را بگیریم و با ویروسی مواجه شویم که مهاجم‌تر و مقاوم‌تر است. »

از این بازه طلایی استفاده کنیم و واکسیناسیون را گسترش دهیم

رئیس مرکز ویروس‌شناسی بیمارستان مسیح دانشوری در ارتباط با اثرگذاری دز یادآور با همان دز سوم واکسن‌های کرونا در پیشگیری و مقاومت دربرابر امیکرون گفت: «با توجه به خصوصیات ایمن‌گریزی که در امیکرون وجود دارد، مطالعات نشان داده واکسن‌هایی همچون فایزر و مدرنا، سینوفارم، اسپوتنیک و آسترانکا با دو دز خیلی علیه امیکرون موثر نیستند و از همه موثرتر واکسن مدرنا و بعد آسترانکاست اما در این مدت مطالعات انجام‌شده نشان داده که اگر دز بوستر (دز تقویتی) دریافت شود، می‌تواند اثر محافظتی بیشتری برای امیکرون ایجاد کند. این تلقی در ذهن ما باشد که درباره دلتا هم گفته شده که باید دز بوستر دریافت‌شده، چون روند سویه‌ها به این‌صورت است که می‌تواند ایمنی را بیشتر تحت‌تاثیر قرار دهد و بیشتر دور بزند و هر چقدر میزان آنتی‌بادی علیه پروتئین اس را داشته باشیم، می‌توانیم بیشتر در برابر این واریانت‌ها محافظت شویم. به‌خصوص واکسن‌هایی که سیستم‌های ایمنی بدن را با هم تحریک می‌کنند همانند فایزر و مدرنا، آسترانکا و اسپوتنیک و واکسن‌های پروتئینی که ایمنی بیشتری را تحریک می‌کنند. اینها واکسن‌های مناسبی هستند که به‌عنوان دز بوستر می‌توان از آنها استفاده کرد تا سیستم ایمنی را تقویت کرده و در برابر امیکرون هم پاسخ مناسبی داشته باشیم و بدن مقاومت بیشتری داشته‌باشد. واقعیت این است که در دو جهت باید حرکت کنیم. نباید فکر کنیم الان وضعیت مملکت خوب است و کووید کاهش یافته است. نباید اجازه دهیم امیکرون بچرخد و بعد دنبال پیشگیری برویم. همان اتفاقی که در پیک چهارم و پنجم افتاد. محدودسازی در جامعه اهمیت دارد و از سوی دیگر فشار بیاوریم همان جمعیت ۸ میلیونی خاموش که واکسن دریافت نکرده‌اند، واکسینه شوند. واکسیناسیون دود دز کودکان ۱۲ سال به بالا را شروع کنیم و تشدید کنیم و همچنین در ۱۸ سال به بالا تشویق کنیم که واکسیناسیون دز بوستر را سهل‌نگیرند. اینها راه‌های کلیدی است و غیر از اینها راه‌چارای نداریم و باید به این سمت برویم.»